

amb vel·leïtats estilístiques no ja «estripades», sinó senzillament vulgars i vulgaritzants, penoses en la seva obvietat, especialment quan Moix s'abandona a «l'evocació lírica» –les descripcions de Venècia en serien un exemple evident.

Malgrat les intencions expressades a l'inici de l'obra de construir, amb perícia i organització, un show de moralitat i didacticisme per al lector, *El sexe dels àngels* no

més aconsegueix d'ésser un culte gratuït als altars d'un escàndol petit, tan petit i limitat com la percepció del mateix Moix, que ha estat incapaç de veure el bosc i s'ha limitat a rebolcar-se en la fullaraca.

Fet i fet, l'obra de Moix és un espectacle tan patètic que més li escauria, amb perdó per la paràfrasi, un títol com *La venganza de Don Terencio*.

EULÀLIA PÉREZ i VALLVERDÚ

Pep ROSANES-CREUS, *La venjança de l'eunuc*, Barcelona, Edicions 62, 1993 («Els Llibres de l'Escorp», núm. 153). 55 ps.

Implicat en diverses aventures marginals durant els anys setanta, tal i com s'ha pogut comprovar en l'exposició itinerant sobre «Literatures submergides» organitzada per KRTU, es pot dir que durant els vuitanta Pep Rosanes-Creus (Manlleu 1957) s'instal·la de ple en un dels silencis més extrems i no se'n va saber res més. És per això que l'aparició recent de *La venjança de l'eunuc* representarà no sols un feliç retrobament per als seus amics i seguidors incondicionals, sinó també, i sobretot, una descoberta molt agradable per al públic lector en general. La seva participació a *El club dels set poetes morts de Roda de Ter* (1991), una edició col·lectiva d'autor de difusió limitada, no fou, òbviament, l'avis previ, l'alerta necessària perquè ara aquest públic pugui comprendre més fàcilment la maduresa poètica d'aquesta tan honestament enganysosa *opera prima* que és *La venjança de l'eunuc*. Es tracta, doncs, d'un lector no avisat a temps, que anant bé se sorprendrà davant d'una obra que pot quedar, senzillament, com un dels millors llibres de versos d'aquests últims vint anys.

El volum aplega poemes vells i no tan vells (1982-1992) i funciona com a balanç sentimental d'una època –el de la primera joventut. Entrevistat a l'engròs, hi podem llegir la història d'un home que mira enrere i veu les dones que ha estimat, ara elles convertides en un gineceu i ell en el seu eunuc particular. La figura de l'eunuc revesteix un encert gràfic indiscutible: l'absència de l'amiga origina un patiment que és visualitzable a través de la ferida oberta que raja a l'engonal del poeta-amant-eunuc. El poemari, així, sembla escrit majoritàriament, tot i el guany d'algun record o vivència amable, sota el signe de la pèrdua. La reconstrucció de l'experiència amorosa oscil·la entre la tendresa i la sensualitat en una acceptació àmplia dels capricis del desig: l'amiga de torn, però també la prostituta i la pràctica masturbatòria, que donen, sigui dit de passada,

alguns dels millors poemes («Delicadesa», «Quiquiriquic», «Hoste»). El poeta hi formula, doncs, en una feliç expressió de Josep Casadesús, «un autèntic nudisme de l'ànima». Excepció feta dels pocs poemes que se centren en el present, com ara l'entrançable «Misto», la majoria solen evocar, rancosos, la calidesa de moments amorosos passats bo i dibuixant els perfils d'una passió eròtico-amorosa a vegades descordada, impúdica, *henrymilleriana* si cal. La solitud o bé algun element evocador –una arracada, un cabell trobadis– desvetllen la memòria, el pou vertiginós dels records. Sobre això val a dir, encara, que mai el fracàs amorós no deriva cap a posicionaments misògins; filogin impenitent, en Rosanes-Creus les dones només hi són estimades i enyorades, no vilipendiades. Exemplificant amb autors de la literatura llatina, a la qual ell mateix acut en la citació que obre el volum, no hi trobem justament els ecos ni d'un Catul ni d'un Properci; el poeta no maleeix l'estimada a la manera de l'*odi et amo* catullà, ni és tampoc un *servus amoris* submisament propercià. Si de cas, sent rancúnia, però no odi impietós, contra l'amiga. No en sap renegar, potser perquè al capdavant és ella que li ha procurat la felicitat que ara enyora. Ben al contrari, la venjança no és contra ella, sinó contra ell mateix, en una reacció d'autofàstic davant de la seva pròpia misèria («Eunuc»).

Indestriable de l'evocació amorosa, la reflexió sobre el pas del temps s'imposa com a segon gran tema dominant. El temps roda imparable per diversos camins, però a Rosanes-Creus no li interessa tant el dia tombant i la successió anual de les estacions com l'edat generacional i, sobretot, el territori mític, ja irrecuperable per sempre, d'una infantesa feliç. El temps present, així, genera una estampa recurrentíssima: la de les tardes xafogoses d'estiu –agost– amb tàvecs xucladors i nens jugant a l'entrada de casa seva ignorant, innocents, alguns dels paranyes de

créixer i fer-se els homes que somien ser com la infelicitat i la por a viure («Nens», «Cosó»). La vida tavernària, passada jugant i bevent en excés si cal, i les nits d'insomni que sovint en deriven perfilen una certa bohèmia existencialista.

Els temes centrals de la poesia de Rosanes-Creus, doncs, són els de la lírica universal: l'amor i el pas del temps. I, en el seu tractament particular, sembla força evident que *La venjança de l'eunuc* ensenya de seguida un deute important amb *Les dones i els dies*, de Gabriel Ferrater. Rosanes-Creus comparteix amb el poeta de Reus el to distant i contingut inherent a una anàlisi objectiva de la passió; un discurs de base narrativa amb alta participació de l'anècdota quotidiana que sol conduir cap a una reflexió moral; el predomini del vers decasil·lab; la recurrència a formes verbals imperatius, al datiu ètico-possessiu i a la tècnica de la simultaneïtat discursiva; i, encara, excepció feta del primer i de l'últim, l'ordenació alfabètica pel títol dels poemes. Es tracta d'una colla d'elements que parlen a favor d'un claríssim mestratge ferraterià. Diem mestratge, i no pur escarniment, que és el que per contra han fet molts altres poetes mal anomenats de l'experiència, tal i com encertadament predica el prou tanmateix desencertat Albert Roig a *L'estiu de les paparrres*. Ben al contrari, més enllà de fluències o manlleus evidents, Rosanes-Creus sap fer ressonar-hi una veu personalíssima a l'hora de dialogar amb les seves Helenes. Entenguem-nos: Ferrater omple la poesia de Rosanes-Creus en la mateixa dimensió, per exemple, que Hölderlin ho fa en la de Carles Riba, i Riba en la de Segimon Serralonga.

Els únics poemes que no respecten l'ordenació alfabètica són «El gegant estranger» i «El gest», que obren i tanquen, respectivament, el volum. Pregunta obligada: per què? Intuïció de la resposta: deuen ser uns poemes importants, decisius, estratègics. El primer poema exemplifica la gelosia a través de la recreació d'un personatge paradigmàtic de qualsevol costística popular, una mena d'home del sac a la catalana si es vol, però aquest especialitzat a endur-se les dones en comptes de les criatures. Té sentit que encapçalí el poemari perquè serveix de punt de partida; algú m'ha anat

robant els amors i us ho vull explicar, llegiu-me. L'últim poema, altrament, alludeix al famós suïcidi de Pavese en una cambra anònima de l'Hotel Roma de Torí. És un dels pocs poemes referits a la mort i també té sentit col·locar-lo al final del llibre perquè funciona com a punt d'arribada: final de trajecte-final de la vida. El suïcidi com a mort triada després d'una vida no triada. La figura humano-literària de Pavese, com Ferrater de vida amorosa igualment turmentada, sembla que pesa prou també en Rosanes-Creus; ultra les referències més o menys directes al poeta italià en els poemes «Cosó» i «El gest», i ultra la presentació d'atmosferes igualment poblades per personatges solitaris i marginals com borratxos, prostitutes i jugadors, no és tampoc absurd advertir algun hipotètic paral·lelisme entre «El gegant estranger» i «I mari del Sud» i «Balletto», dos poemes de *Lavorare stanca* en què també apareixen individus protagonistes de viatges i d'amors envejables.

Resumidament: *La venjança de l'eunuc* és un llibre excel·lent perquè conté alhora molta vida i molt ofici, molta passió i molt rigor formal, molta bellesa i saviesa en definitiva. Es tracta d'una poesia que ensenya i que cal assaborir com s'assaboreix un gin-tonic o el licor que més ens agrada. És rara tanta maduresa, sobretot si tenim en compte que molts autors de la seva mateixa edat no arriben a les il·luminacions més altes de *La venjança de l'eunuc* ni tenint, posem per cas, tres o quatre llibres en circulació. Rosanes-Creus és, a més, un exemple d'humilitat literària ben escassa, *antisuanniana* completament. És tan abismal la diferència d'actituds entre una mena de poetes i l'altra que sembla impossible. Mentre molts poetes cogenacionals han vetllat l'elogi, el premi, l'edició i la ressenya amicals per als seus productes sovint mediocres, Pep Rosanes-Creus ha covat i reelaborat pacientment la seva obra sense cap més pretensió que la d'escriure's la vida en vers ben mesurat. Senzillament: fa tot l'efecte que no es podia torbar en vanitats estèrils perquè, mentrestant, tenia prou feina a créixer com a home i com a poeta –a viure en excés.

ANTONI PLADEVALL I ARUMÍ

Narcís COMADIRA, *La vida perdurable (un dinar). Neva (un te)*. Barcelona, Editorial Lumen i Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1992 («Teatre Català Contemporani. Els Textos del Centre Dramàtic», núm. 2), 1992. 90 ps.

A primer cop d'ull no sembla que la finalitat radiofònica pesés gaire en la con-

fecció de *Neva* (1989) i de *La vida perdurable* (1990), potser perquè la seva efica-